

Feministiskt initiativ – ett nischparti i mängden?

*Feministiska nischpartiers möjligheter att påverka
den politiska agendan*

Abstract

This paper aims to research the dynamics of feminist niche parties in party competition. Employing a mixed-methods design the analysis focuses on the Swedish party Feminist initiative (F!) and the dynamics of competition through which it affects the political agenda. Relying on party competition literature and an understanding of political competition on issue competition, the relation between mainstream party strategy and niche party success is examined in the case of F!. This is a particularly interesting case because of the rarity of feminist niche parties of which F! is one of the most successful ones. Because feminist niche parties, historically speaking, are quite novel, there is a big theory gap on their relation to party competition. The conclusions suggest however that party competition theory can account for F!'s effect on mainstream parties. We can observe that F!'s popularity gave rise to an accommodative reaction from mainstream parties, which in turn stumped their growth. These findings strengthen the appeal of the strategic model on which the essay is built and support the thesis that F! has affected the representation of women in Swedish politics.

Nyckelord: Feministiskt initiativ, nischparti, ownership, salience, issue competition

Antal ord: 9982

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Bakgrund	4
2.1 Feministiskt initiativets uppgång och fall	4
2.2 Teoretisk bakgrund och hypoteser	4
3 Metodologiska överväganden	8
3.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt	8
3.2 Definitioner	8
3.2.1 Proposition	8
3.2.2 Motion	8
3.2.3 Förslag	8
3.2.4 Nischpartier och mainstreampartier	9
3.2.6 Höger- och vänsterblock	9
3.3 Forskningsdesign	10
3.3.1 Extensiv longitudinell undersökning	10
3.3.2 Intensiv orsaksanalys	11
3.4 Operationalisering	12
3.4.1 Att mäta propositioner och motioner med bifall	13
3.5 Variabler	14
3.5.1 Valet av politiska frågor	14
4 Materialdiskussion	16
4.1 Materialinsamling	16
4.2 Kategorisering av förslag	16
4.3 Periodisering	17
4.4 Reliabilitet	18
5 Resultat och analys	19
5.1 Hypotes ett	20
5.2 Hypotes två	24
5.3 Intensiv orsaksanalys	26
6 Reflektion	28
Referensförteckning	30

1 Inledning

I denna uppsats ska jag testa teorier om partikonkurrens genom att undersöka F!s påverkan på svenska mainstreampartier. För att mäta denna påverkan tittar jag på hur många förslag som genomförts i syfte att driva några för F! centrala frågor, samt hur mängden förändras över tid. Tidigare forskning har etablerat att F! skapat en massiv diskursiv förändring i svensk politik (Cowell-Meyers, 2017). Jag vill undersöka om denna ökade betoning av kvinnofrågor lett till en ökad politisk prioritering av dem.

Feministiskt initiativ är ett särskilt intressant fall inom ramen för partikonkurrens. På grund av historiska förutsättningar har all teori om nischpartiers påverkan på den politiska agendan skapats från fall av mer traditionella nischpartier. Green-partier på vänsterkanten och högerextrema partier på högerkanten har varit de fall på vilken detta statsvetenskapliga område byggts. Men feministiska nischpartier är ett mycket utforskat företeelse, dels på grund av att det finns nå framgångsrika sådana, och dels för att fenomenet är ganska nytt.

F!s hjärtefråga om att öka representationen av kvinnors intressen skiljer sig också väsentligt från de om stram invandringspolitik eller gediget miljöskydd. Där mainstreampartier kan bemöta ett högerextremt nischparti genom att ta motsatt ståndpunkt i frågan, att ha en mer generös invandringspolitik exempelvis, är det svårt att föreställa sig samma reaktion mot en vädjan om ett mer jämställt samhälle. Hur påverkar denna för mainstreampartier begränsade verktygslåda nischpartiers möjlighet att påverka den politiska agendan?

Feministiskt initiativ står ut som ett nischparti med en intressant historia. Partiet hade efter sin uppkomst 2006 en mycket dramatisk framgång på kort tid, följt av en minst lika uppseendeväckande nedgång i väljarstöd. Tillsammans med partiets unika karaktär och den feministiska frågans särskilda roll inom partikonkurrens leder detta oss till kärnan av vad denna uppsats vill besvara: Hur kan vi förklara F!s unika och intressanta historia?

För att undersöka om de traditionella teorierna om partikonkurrens kan hjälpa oss ska jag med hjälp av dessa besvara uppsatsens frågeställning: *Har F! påverkat representationen av kvinnors intressen i Sverige?* Med representation avser jag *substantiell representation*. Sverige har och har länge haft en hög deskriptiv representation inom politiken. En central aspekt av F!s budskap är emellertid att denna deskriptiva representation inte följts av substantiell representation, och att detta placerar kvinnor underordnade män på ett sätt som har stor inverkan på deras liv. Att en fråga tjänar kvinnors intressen betyder i all enkelhet att den efterfrågar att utjämna denna substantiella ojämlikhet som F! påtalar. Tidigare nämnda *”kvinnofrågor”* blir således en benämning på politiska frågor vars existens erkänner en substantiell ojämlikhet och vars lösning avser minska denna.

2 Bakgrund

2.1 Feministiskt initiativs uppgång och fall

Feministiskt initiativ skapades i ett, enligt initiativtagarna, om jämställdhetsfrågor obrytt politiskt klimat (Schmidt et al, 2021). Kvinnors representation i politiken ökade drastiskt under början av 1990-talet som svar på ett hot om en kvinnolista, men F! ansåg att den jämställdhetspolitiska utvecklingen inom de etablerade partierna efter det stagnerat (ibid). Denna grogrund utgjorde F!'s drivkraft och ledde till att partiet kandiderade med listor i riksdagsvalet 2006, 2010, 2014 och 2018 (Ibid).

Med en inledningsvis måttlig framgång gjorde F!'s relativt dåligt ifrån sig i sina första två riksdagsval med ett resultat på omkring 0,5% (Valmyndigheten, 2006; 2010). Vid valet 2010 lyckades partiet emellertid etablera sig kommunalt och säkerställde fyra mandat med 8,9% av rösterna i Simrishamns kommun (Schmidt et al, 2021). Den stora framgången för F! kom först vid riksdags- och europaparlamentsvalen 2014. Med 5,5% av rösterna etablerade sig F!, som första feministiska parti, i Europaparlamentet (Ibid). Vidare så erhöll partiet 3,1% av rösterna i det svenska riksdagsvalet och vann representation i ytterligare tolv kommuner samt betydande inflytande i Göteborg och Stockholm (Ibid). Trots missad fyraprocentsspärr ökade alltså F! Sitt valresultat femfaldigt och etablerade inflytande Sveriges två största städer.

Partiets nedgång cementerades vid valen 2018 då siffrorna visade 0,5% i riksdagsvalet och 0,8% i europaparlamentsvalet (Schmidt et al, 2021). Detta, tillsammans med en mindre nedgång i val till kommunfullmäktige, följdes av att partiledaren tillika initiativtagare och nyckelfigur Gudrun Schyman berättade att hon inte skulle ställa upp för omval i nästa partikongress (ibid). Detta nischparti med den ideologiska utgångspunkten att kvinnor är systematiskt underställda män i samhället har alltså haft en uppseendeväckande uppgång följt av ett lika dramatiskt fall. Denna uppsats bygger på frågan om huruvida vi kan förklara denna uppseendeväckande utveckling genom att hänvisa till de andra partiernas strategiska agerande.

2.2 Teoretisk bakgrund och hypoteser

Frågeställningen bygger på en uppfattning av politisk konkurrens som huvudsakligen issue competition, hädanefter kallat ämneskonkurrens. Tillsammans med teori om nischpartiers möjlighet att påverka mainstreampartiernas politik utgör detta den teoretiska grund på vilken denna uppsats bygger. Politisk konkurrens mellan partier som huvudsakligen ämneskonkurrens har sedan 1900-talet varit en uppåtgående trend och utgör idag den politiska realiteten (Pedersen, 2006). Under ämneskonkurrens konkurrerar partier inte om vem som ska hålla vilken position på givna frågor. Istället tävlar de om vilka frågor som ska stå i det politiska rampljuset (Pedersen,

2006, s.609). I praktiken innebär detta att varje parti uttrycker sin konkurrens i försök att få deras föredragna frågor att dominera den politiska agendan. Varje givet parti kan påverka den politiska agendan samtidigt som de är bundna till att adressera frågorna som utgör den (Pedersen, 2006, s.610). Framgångsreceptet för ett parti som vill röstmaximera under partikonkurrens är således att få samtliga politiska partier att fokusera på den fråga som gynnar det egna partiet.

Det har ägnats stor akademisk uppmärksamhet på ämneskonkurrens som fenomen (Se bl.a. Green-Pedersen & Mortensen 2010; Lefevre et al. 2015). Inom denna litteratur har frågan om vilka partier som har störst makt på denna nya arena har aktualiserats. Oppositionspartiernas roll har här betonats och det går att finna mönster som pekar på deras oproportionerliga makt över vilka frågor de själva ska betona (Green-Pedersen & Mortensen, 2010). I kontrast tvingas regeringspartier vara mer reaktiva och besvara frågor som andra partier betonar (Ibid). Bland dessa har särskild uppmärksamhet riktats åt nischpartier (Meguid, 2005; 2008). Inom litteratur om nischpartier framhävs alltså deras roll i att sätta agendan för mainstreampartier. Bland dessa nischpartier har den populistiska vänstern samt extremhögern varit mest tongivande historiskt och därför uppmärksammas som särskilt inflytelserika (Vliegenthart et al. 2011).

Datan som utgör empiriskt material för stora delar av uppsatsen analyseras från utgångspunkten att F!:'s framgång är kopplat till svenska mainstreampartiers agerande, och att den första kan säga oss något om den andra. Meguid argumenterar för att när ett nischparti lyckats väcka uppmärksamhet och engagemang för sin särskilda politiska fråga så finns det tre strategier mainstreampartier kan tillämpa som reaktion: Accommodative, adversarial och dismissive. Den första strategin, översatt till den tillmötesgående strategin, innebär att mainstreampartiet adopterar en liknande position som nischpartiet på den givna frågan (Meguid, 2005, s.348). Detta menar Meguid uppmuntrar väljarflykt till mainstreampartiet (ibid). Den andra strategin, hädanefter kallad den fientliga strategin, innebär det motsatta, att mainstreampartiet tar en position motsatt nischpartiet på den givna frågan, något som tvärt emot den tillmötesgående strategin uppmuntrar väljarflykt till nischpartiet (Ibid). Den sista strategin, i denna uppsats kallad för den avvisande strategin, innebär i enkelhet att mainstreampartiet väljer att ignorera nischpartiets givna fråga (Ibid).

Utgångspunkten vad gäller svenska mainstreampartiers agerandes betydelse för F!:'s framgång är emellertid begränsat till effekten av deras tillmötesgående ansträngningar. Representation av kvinnor skiljer sig från övriga nischpartifrågor i bemärkelsen att forskare inte förväntar sig att ansträngningar inom detta område ska producera en fientlig reaktion (Cowell-Meyers, 2017, s. 482-483). Istället är det sannolikt att de möts av en tillmötesgående strategi som börjar på vänsterkanten och långsamt sprids över hela det politiska spektrat (Cowell-Meyers, 2017, s.483). Den avvisande strategin kan sägas vara närvarande som en låg grad av tillmötesgående strategi. Således är det rimligt att anta att det i graden av tillmötesgående strategi är möjligt att finna en förklaring till F!:'s framgång och bakslag.

Den tillmötesgående strategin påverkar väljarstöd genom mekanismerna av ownership (hädanefter ägandeskap) och issue salience. Issue salience (hädanefter uppfattad betydelse) beskriver den uppfattade betydelsen av en given fråga, hög salience innebär således att väljarkåren uppfattar frågan som betydelsefullt (Meguid, 2008, s.25). Att ett parti har starkt ägandeskap av en fråga innebär att partiet mer eller mindre står ut som trovärdigt och har stort förtroende i den särskilda frågan, något som kan locka väljare som betraktar frågan som viktig (Meguid, 2008, s.26). Såväl ett partis ägandeskap av en fråga som den uppfattade betydelsen av den är föremål för manipulation av strategier, i bemärkelsen att partiets agerande kan påverka dessa (Meguid, 2008, s.27).

När ett mainstreamparti tillämpar den tillmötesgående strategin ökar de frågans salience efter som de legitimerar frågan genom att anamma en ståndpunkt på den, samtidigt som detta minskar nischpartiets ägandeskap av den (Meguid, 2005, s.350). Meguid finner brett empiriskt stöd för sin modell och utgör således en lämplig utgångspunkt för denna uppsats (Meguid, 2005, s.354-355). Nischpartiers framgång som beroende av mainstreampartiers agerande med avseende på nischpartiets hjärtefråga kan sammanfattas väl med detta citat:

“Unable to benefit from pre-existing partisan allegiances or the broad allure of comprehensive ideological positions, niche parties rely on the salience and attractiveness of their one policy stance for voter support.”
(Meguid, 2005, s.348)

Då analysen riktar förstoringsglasat mot F! kommer den i synnerhet vägledas av teori om nischpartiers påverkan på mainstreampartier och på den politiska agendan (Se särskilt Meguid 2005; 2008). I linje med denna teoribildning är utgångspunkten för uppsatsen att nischpartier utgör en strategisk möjlighet för mainstreampartier. I mötet med denna strategiska möjlighet måste mainstreampartier bestämma vilken reaktion som är mest fördelaktig. Den första hypotesen denna uppsats ämnar att undersöka berör alltså frågan om feministiska nischpartier besitter samma förmåga att påverka mainstreampartier och sätta den politiska agendan som mer traditionella nischpartier. Hypotes ett blir således:

H1: F! har påverkat den svenska politiska agendan att ge högre prioritet åt kvinnors intressen

Det finns ett element av feministiska nischpartier som gör denna hypotes särskilt intressant. Det är samma element som tidigare avgjorde den särskilda betydelsen av den tillmötesgående strategin. Feministiska nischpartier skiljer sig nämligen från de traditionella i kraft av deras hjärtefråga. Ett traditionellt nischparti kan, via sin ingång på den politiska arenan skapa en aversiv, fientlig reaktion från mainstreampartier. En sådan reaktion innebär att mainstreampartier tar en motsatt position till nischpartiet i dess kärnfråga, eller rent av försakar frågans relevans. Eftersom statsvetenskapliga forskare inte förväntar en sådan reaktion till feministiska partiers

inträde innebär det att det sällan förefaller fördelaktigt för ett parti att aktivt motarbeta frågor om kvinnors intressen.

Meguids modell förklarar mainstreampartiers reaktioner, såväl fientliga som tillmötesgående, över hela det politiska spektrat utan fördröjning (Meguid, 2005). Contagion theory, däremot, förklarar att faktorer såsom kvinnlig representation ofta härstammar ur den politiska vänsterkanten och sprider sig längre högerut med en viss fördröjning (Matland & Studlar 1996). Eftersom Sverige sedan länge haft en bred politisk ambition att sträva efter kvinnlig representation (Freidenvall, 2003) och att F! argumenterar för att detta inte resulterat i substantiell representation utgör min uppsats ett unikt bidrag i frågan om hur den genomförda politiken smittar mellan partier. Eftersom analysen berör perioden 2007/2008-2020/2021, är möjligt att sådana fördröjningar inte hunnit äga rum i full effekt. För att undersöka detta närmare blir uppsatsens andra hypotes följande:

H2: F!s påverkan på mainstreampartiers förslag har varit störst inom vänsterblocket.

Dessa hypoteser kommer även ge oss svar på de traditionella teoriernas bärighet i att förklara fallet F!. Om vi med hjälp av Meguids strategiska modell kan förklara F!s fram- och motgångar med hänvisning till mainstreampartiernas agerande, har dessa traditionella teorier stärkts. Denna uppsats slutsatser är således tvåfaldiga: F! Har eller har inte påverkat representationen av kvinnors intressen i svensk politik och traditionella teorier kan eller kan inte förklara detta unika fall.

3 Metodologiska överväganden

Nedan följer en redogörelse några av de metodologiska frågor som följer av min fråga. Inledningsvis vill jag berätta hur jag ser på och tänker använda det mest centrala konceptet i denna uppsats. Undersökningen som ska utföras har målet att undersöka representationen av kvinnor i Sverige. Närmare bestämt fokuserar den på *substantiell representation av kvinnors intressen*. Detta eftersom en kärna i F!:s ideologi är just tanken om att hög deskriptiv representation i Sverige inte följts av substantiell representation (Cowell-Meyers, 2017, s.484).

Eftersom jag vill mäta F!:s påverkan på svensk politik så är det därför viktigt att min konceptualisering av "representation av kvinnor" görs i just substantiella termer och på ett sätt som betonar den strukturella ojämställdhet som F! betraktar som framträdande. Frågan om substantiell representation av kvinnors intressen vilar således i denna uppsats på hur stor vikt som fästs vid politiska frågor vars framförande erkänner en substantiell och strukturell ojämlikhet samt vars lösning avser minska denna (hädanefter "kvinnofrågor"). Eftersom jag vill mäta substantiell representation av kvinnors intressen bör jag således undersöka hur stor vikt som fästs vid dessa kvinnofrågor.

3.1 Vetenskapsteoretisk utgångspunkt

I uppsatsen finns implicit ett antagande om att aktörer är den huvudsakliga förklarande faktorn: Grupper av individer påverkar andra grupper av individer (partier) som påverkar vad en annan grupp av individer (väljare) tycker om dem. Detta är till viss del en dygd eftersom det innebär ontologisk sparsamhet (Hollis, s.10). Jag behöver inte postulera en gömd struktur som förklarar beteende på ett sätt som exempelvis Marx gör. Metodologin kommer också följa av detta på så vis att jag kommer ägna min undersökning åt mänskligt beteende (Hollis, s.11).

3.2 Definitioner

I detta avsnitt görs en kort redogörelse för uppsatsens centrala begrepp.

3.2.1 Proposition

En proposition är *regeringens* förslag till beslut inför riksdagen

3.2.2 Motion

En motion är *en eller flera riksdagsledamöters* förslag till beslut, vanligen från ett parti och ofta som motförslag till regeringens proposition.

3.2.3 Förslag

I uppsatsen används ordet *förslag* som ett samlingsbegrepp för propositioner och motioner

3.2.4 Nischpartier och mainstreampartier

Uppsatsen lånar Meguids definition av nischpartier som tre sätt på vilka nischpartier skiljer sig från mainstreampartier. För det första så åsidosätter de traditionell ekonomisk och klassbaserad politik till fördel för tidigare icke-politiserade frågor (Meguid, 2005, s. 347). För det andra så överskrider de problemområden nischpartier lyfter dessa traditionella politiska konfliktlinjer genom att appellera till särskilda väljargrupper på båda sidor om dessa (Meguid, 2005, s.348). Slutligen är en essentiell egenskap hos nischpartier att de begränsar sitt politiska budskap till ett mindre antal frågor än mainstreampartier, ofta knutna till den huvudfråga som väljare anser gör partiet till ett enfrågeparti (Ibid). För denna uppsats är således partier som i huvudsak möter dessa kriterier nischpartier och övriga är mainstreampartier.

Trots att många av F!s policypositioner riktigt skulle kunna kategoriseras som vänster på en traditionell "höger-vänster"-skala så möter partiet det första kriteriet som Meguid ställer upp. F!s ideologiska kärna grundat på ett argument som överskrider traditionella klassbaserade ramverk och lyfter frågan om kvinnors underordning männen, något som de anser vara en förbisedd fråga (Cowell-Meyers, 2017, s. 483). Så trots att F! i många avseenden skulle kunna betraktas som ett parti som är traditionellt vänster är den huvudfråga vars attraktivitet partiets framgång vilar på i sin kärna en som skulle kunna locka väljare från alla politiska läger. Det är också detta stora fokus på kvinnors ställning i samhället som leder till att synen på F! som ett enfrågeparti, något som vidare cementerar deras ställning som ett nischparti. Det viktigaste i denna uppsats är att vi således kan förvänta oss att F! konkurrerar med mainstreampartier på samma vis som Meguid anser att nischpartier gör.

På denna punkt behöver ännu ett parti kommenteras. Sverigedemokraterna kommer helt och hållet uteslutas ur analysen. I detta beslut har jag valt att följa tidigare forskning, som inte förväntar sig att Sverigedemokraterna ska reagera på F!s närvaro på samma sätt som mainstreampartier – trots partiets ökade väljarstöd (Cowell-Meyers, 2017, s.484). Sverigedemokraternas fortsatta roll som en utbölning i det politiska samspelet gör deras politiska strategi något mindre förutsägbar och således kommer deras förslag exkluderas från undersökningen.

3.2.6 Höger- och vänsterblock

I analysen kommer svenska politiska partier delvis delas upp i traditionella höger- och vänsterblock. Med detta menas att enligt en klassisk politisk dimension från höger-vänster så är partierna uppdelade efter sin position relativ till den politiska mitten. Uppdelningen blir således att vänsterblocket består av: Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna; och högerblocket består av: Centerpartiet, Liberalerna, Moderaterna och Kristdemokraterna. Det går visserligen att invända att uppdelningen mellan blocken ruckats något under senare årens koalitionsregeringar. Det viktiga för denna uppsats är däremot att uppdelningen görs på en

väsentlig skillnad i sannolikheten för att partiet påverkas av F!:'s närvaro. I ljus av detta anser jag att uppdelningen, trots denna brist, är en värdefull uppdelning eftersom den låter oss tydliggöra skillnader mellan de traditionella partiblockens benägenhet att svara på hotet från ett feministiskt nischparti.

3.3 Forskningsdesign

Uppsatsen utgörs till huvudsak av en extensiv extensiv undersökning. Denna kommer sedan att kompletteras med intensiva element. Den extensiva studier utförs i syfte att finna trender i förslag som signalerar en påverkan av F!. Eftersom longitudinella undersökningar är bäst för att åskådliggöra förändringar av det slag jag önskar är det en sådan jag valt att utföra (Teorell & Svensson, 2007, s.80-81).

Dessa trenders kausala relation till F! stärks sedan genom intensivt designad studie bestående av diskussion om partiets agerande under tiden samt andra fenomen som antyder ett orsakssamband. Att kombinera intensiva och extensiva undersökningar är fördelaktigt eftersom de olika metoderna komplementerar varandra väl (Teorell & Svensson, 2007, s.264). De två, i någon mån separata undersökningarna, skiljer sig åt i mån av mängden analysenheter. Den huvudsakliga undersökningen behandlar många analysenheter, och är således en extensiv metod, och den komplementerade djupdyker i färre fall, och kategoriseras därefter som intensiv (Teorell & Svensson, 2007, s.266).

Eftersom min frågeställning är en om ett orsakssamband behövs forskningsdesignen skapas för att ge ett sådant svar. Såväl utformningen av respektive del som valet att kombinera båda har gjorts med avsikten att försöka närma mig de fyra metodologiska kriterierna för att etablera orsakssamband: Kontrafaktisk skillnad, Tidsordning, Isolering och mekanismen (Teorell & Svensson, 2007, s.64). De olika delarna av undersökningen tacklar dessa orsakskriterier på olika sätt och förhoppningen är att de tillsammans ska ge en tillfredsställande orsaksförklaring som kan besvara frågeställningen. Extensiva och intensiva undersökningsupplägg bör är en tillfredsställande metod för att närma sig en god orsaksförklaring (Teorell & Svensson, 2007, s.273). Deras respektive styrkor komplementerar varandras svagheter på ett sätt som ger mer säkra slutsatser om orsakssamband (Ibid). Nedan klargörs hur dessa delar utförs samt vilka slutsatser jag vill nå genom respektive del.

3.3.1 Extensiv longitudinell undersökning

Den extensiva undersökningen i denna uppsats är utformad för att ge möjligheten att, i kombination med den intensiva undersökningen, uttala mig om en kausal relation mellan F!:'s valresultat och mainstreampartiernas agerande. För att göra detta har jag försökt möta alla fyra orsakskriterier. Denna typ av extensiva undersökning är bättre lämpad än den intensiva för att etablera kontrafaktiskt skillnad (Teorell & Svensson, 2007, s.270). Att etablera kontrafaktisk skillnad handlar om att etablera att mängden av eller sannolikheten för observationer av den

beroende variabeln hade skilt sig väsentligt från utfallet då den beroende variabeln inte var närvarande (Teorell & Svensson, 2007, s.64). För denna uppsats handlar det alltså om att visa att om F! inte utgjorde ett hot för mainstreampartierna så hade de inte lagt fram lika många förslag om F!:'s centrala frågor. Detta kriterium närmas på två sätt.

För det första så utgör periodiseringen ett försök att etablera denna skillnad: Om jag kan visa att tidsperioden då F! inte utgjorde ett hot inte samvarierar med en ökning i förslag i deras centrala frågor, men perioden då F! plötsligt nådde stora framgångar gör det, har vi närmat oss kriteriet om kontrafaktisk skillnad. Kriteriet vilar visserligen på att skillnaden råder under samma tidsperiod (ibid), men jag anser ändå att vi närmar oss kontrafaktisk skillnad om jag kan etablera att perioderna inte skiljer sig åt i några andra väsentliga avseenden, förutom i F!:'s framgång. Det andra sättet jag närmar mig kontrafaktisk skillnad är genom att undersöka många analysenheter. Om jag lyckas visa att perioderna innan och efter F!:'s plötsliga framgång inte skiljer sig åt i andra avseenden till den grad att det kan förklara all variation i F!:'s valresultat, så är skillnaden i den beroende variabeln ett säkrare mått på en kausal effekt (Teorell & Svensson, 2007, s.165). Det är, p.g.a. det fundamentala orsaksinferensproblemet, inte möjligt att hävda att detta uteslutande är den kausala effekten, men det gör att vi med större säkerhet kan säga att det rör sig om en systematisk variation snarare än en slump (Ibid). Eftersom jag mäter alla relevanta förslag under perioden, och eftersom extensiva upplägg är att föredra när det kommer till att stärka kontrafaktisk skillnad (Teorell & Svensson, 2007, s.270), bör detta stärka möjligheterna för att etablera att det inte rör sig om en slumpmässig variation.

Den extensiva undersökningen är vidare utformad på ett sätt som ger oss goda möjligheter att närma oss orsakskriteriet tidsordning. Detta kriterium uppnås genom att observera att den oberoende variabeln föregår den oberoende (Teorell & Svensson, 2007, s.64). Vid försök att etablera tidsordning vid extensiva undersökningsupplägg är det gynnsamt att min studie utgår från longitudinell data (Teorell & Svensson, 2007, s.271). Eftersom min periodisering innefattar en stor och plötslig ökning i den beroende variabeln har jag goda chanser att närma mig detta kriterium. En av de stora fördelarna med en extensiv undersökning av det slag jag utför är att det är lättare att ge detaljerade redogörelser för att närma sig orsakskriteriet om isolering (Teorell & Svensson, 2007, s.271). Att närma sig detta kriterium handlar i grund och botten om att konstatera att den oberoende variabeln påverkar den beroende *allt annat lika*, och att isolera effekten av den oberoende variabeln på den beroende (Teorell & Svensson, 2007, s.64). Inklusionen av många analysenheter gör oss mer säkra på att den oberoende variabeln isolerat påverkar den beroende.

3.3.2 Intensiv orsaksanalys

Den intensiva analysen är ämnad att komplementera den extensiva och att således föra uppsatsens helhet närmare att uppfylla samtliga orsakskriterier. Denna del av uppsatsen har

huvudsakligen två syften: Att introducera några källor som belägger att F!s framgångar var ett orosmoment för mainstreampartier som de kan förväntas agera på, samt att i närmare detalj redogöra för mekanismen bakom sambandet som observerades i den extensiva delen. Om jag lyckas redogöra för den kedja av orsaker och verkan som kopplar min beroende variabel till min oberoende variabel har jag närmast mig orsakskriteriet mekanismen (Teorell & Svensson, 2007, s.64). Den intensiva och kompletterande analysen är ett bättre forum för att etablera mekanismerna bakom sambandet eftersom den utspelar sig på den aktörsnivå där orsaksmekanismerna manifesterar sig (Teorell & Svensson, 2007, s.272). Förhoppningen är att kombinationen av dessa två metoder ska ge oss goda möjligheter att med säkerhet besvara uppsatsens frågeställning.

3.4 Operationalisering

Eftersom jag ämnar att mäta faktisk politisk förändring vill jag operationalisera substantiell representation i termer som ger uttryck för detta. Konceptet jag vill mäta är substantiell representation av kvinnors intressen, som ett mått på F!s påverkan. Denna substantiella representationen av kvinnors intressen har som tidigare nämnts smalnats av till prioriteringen av kvinnofrågor. Eftersom F!s påverkan är central har måttet nödvändigtvis färgats av deras politik.

Jag har valt att analysera motioner och propositioner med bifall i riksdagen, för att mäta närvaron av dessa för F! centrala kvinnofrågor. Motioner och propositioner är de förslag på politiska och legislativa förändringar som läggs fram av partier, enskilda ledamöter eller regeringen. De förslag som fått bifall är sedan de som ska utgöra den politiska förändringen i Sverige. Nedan följer några övervägningar denna avgränsning inneburit.

I detta avsnitt är det särskilt viktigt att föra med oss tanken om att vi vill eftersträva hög intern validitet, eller avsaknad av systematiska mätfel. Att ha god validitet innebär för denna uppsats huvudsakligen att den operationella definitionen som används för att mäta något överensstämmer med detta någots konceptualisering; att jag mäter det jag faktiskt vill mäta (Teorell & Svensson, 2007, s.55-57). Jag kommer nu därför i nästa stycke redogöra för hur jag anser att min lösning uppfyller kravet om hög validitet.

Vad gäller extern validitet, eller möjligheterna till generalisering bortom fallet F! (Teorell & Svensson, 2007, s.69), är uppsatsens ambitioner något begränsade. Uppsatsens delvis teoriprovande karaktär, i bemärkelsen att den ämnar undersöka om traditionella teorier om nischpartier även kan förklara dynamiken kring feministiska sådana, gör att det finns möjlighet till teoretisk generalisering (Teorell & Svensson, 2007, s.44). I denna mån finns det således ambitioner att generalisera teoretiskt genom att bidra till dialogen kring huruvida feministiska nischpartier beter sig som traditionella sådana vid konkurrens. Att generalisera till en större population däremot, genom att skala bort slutsatsernas beroende av egennamn, tid och rum (Ibid), finns det föga ambition om.

3.4.1 Att mäta propositioner och motioner *med bifall*

Valet att analysera motioner och propositioner enbart med bifall är en produkt av två faktorer. För det första så är det ett försök att skapa en mindre klyfta mellan konceptualiseringen som ligger till grund för uppsatsen och operationaliseringen genom vilken jag ska mäta substantiell representation. Eftersom jag har för avsikt att undersöka skillnader i faktiskt genomförd politik är det ett bättre mått i min mening att se till de politiska förslag som godkänts i riksdagen. Det finns en risk att motioner som framförs som protester eller reaktioner inte utgör politik som rimligtvis skulle genomföras givet landets parlamentariska förutsättningar. Inkluderandet av sådana skulle kunna orsaka validitetsproblem i bemärkelsen att de inte utgör ett uttryck för faktisk politisk förändring. För det andra så är det en fråga om analysens omfång. Eftersom jag är intresserad av att mäta politisk handling över hela det politiska spektrat har jag gjort valet att analysera såväl propositioner och motioner. Att välja att enbart analysera motioner med bifall, utöver de ovan nämnda fördelarna, decimerar mängden data. Detta leder till att jag har möjlighet att, med större prickssäkerhet, bekanta mig med förslagets innehåll på ett sätt som närmast garanterar den interna validiteten. Om innehållet i propositionerna och motionerna är överskådligt till den grad att jag kan avgöra dess innehåll så kan jag säkerställa att jag faktiskt mäter det jag vill mäta. Denna närhet med materialet är en stor dygd och förutsättning för undersökningens gångbarhet. Således menar jag att begränsningen att använda enbart motioner och propositioner med bifall är berättigad.

En risk som man möter i exklusionen av motioner och propositioner med avslag är att det kan leda till svårigheter att utröna för enskilda partiers försök att bedriva politisk förändring. Eftersom det krävs parlamentariskt stöd för ett förslag att få bifall kan partipolitiska strategier och transaktionskostnader för samarbeten utgöra hinder för partiers ambition att förändra politik. Detta problem "löses" bäst genom att vara medveten om dess konsekvenser. Jag kommer i första hand att mäta politisk förändring över hela det politiska spektrat och i andra hand i ett vänster-höger-block. Analys på en mindre skala än så är till följd av tidigare nämnda problem betingat med vissa svårigheter.

Alltså har substantiell representation av kvinnors intressen, såsom ett mått på F!s påverkan på svensk politik, operationellt definierats som vikten placerad på förslag som är centrala för F! och ämnar att främja kvinnors intressen. Denna vikt mäts som hur många förslag som framförs varje år i dessa för F! centrala frågor. För att ytterligare försäkra mig om att det är en rättvis skildring av vikten som fästs vid kvinnofrågor kommer det mätas såväl i absoluta mått, alltså hur många förslag som framförs varje år, och i relativa mått, alltså förändringar från år till år. Vi uppnår hög intern validitet genom att det finns en nära relation mellan konceptualiseringen av *substantiell representation av kvinnors intressen* och operationaliseringen av denna som vikten placerad på förslag om kvinnofrågor som är centrala för F! Jag har i ovanstående avsnitt förklarat varför jag anser detta vara en god operationalisering och varför måttet således präglas av god intern validitet.

3.5 Variabler

Här följer en redogörelse för de kvinnofrågor som är centrala för F! och som sammanslaget kan sägas utgöra undersökningens beroende variabler. I denna uppsats har jag valt att fokusera på fyra breda politiska frågor. Jag kommer att argumentera för att dessa tydligast representerar kvinnors intressen samt utgör lämpliga mått på F!:s påverkan på andra partier. Det är emellertid så, till följd av uppsatsens fokus på F!:s påverkan, att frågor som kan ge uttryck för denna prioriteras. Att betrakta F!:s påverkan som central är en förutsättning för att besvara uppsatsens hypoteser, men det är också en begränsning. De frågor som lämpligast utgör mått på F!:s påverkan är inte nödvändigtvis samma som de som bäst ger uttryck för hur kvinnors intressen prioriteras i det politiska systemet som helhet. Detta eftersom F!:s ideologiska vänsterprägel begränsar utsträckningen i vilken högerpartier sannolikt anammar dess ståndpunkter. Att uppsatsen betraktar just F!:s påverkan som central begränsar således dess möjligheter att dra slutsatser om förändringar i prioriteringen av kvinnors intressen som helhet. Det är därför viktigt för läsaren att i bakhuvudet hela tiden hålla målet om just F!:s påverkan som central. De fyra frågor som ska ge uttryck för denna påverkan är: *Löneskillnad mellan könen, våld mot kvinnor, jämställdhet och feminism*. Eftersom jag vill dra slutsatser om förändringar hos och F!:s påverkan på mainstreampartier kommer jag mäta propositioner med bifall och motioner rörande ovanstående fyra frågor hos svenska mainstreampartier.

Denna undersöknings beroende variabel utgörs av dessa fyra frågor sammanslaget. Denna variabel kan anta värden på ett spektrum från "inget fokus på frågor som främjar kvinnors intressen" till "fullständigt fokus på frågor som främjar kvinnors intressen". För den förstnämnda skulle det betyda att ingen lagt fram en proposition eller motion rörande de fyra utvalda frågorna, och för den sistnämnda att samtliga framlagda propositioner och motioner berör dem. Resultaten kommer uppenbarligen att befinna sig emellan dessa extrempunkter och således är det skillnader över tid som kommer att utgöra huvudsakligt fokus.

3.5.1 Valet av politiska frågor

De fyra frågorna som tillsammans utgör min beroende variabel är strategiskt valda. Det är min mening att dessa tillsammans tydligt representerar den politiska kampen om att prioritera kvinnofrågor som i sin tur representerar substantiell representation av kvinnors intressen. Jag valde bort vissa frågor som var viktiga för F!, såsom individualiserad föräldraförsäkring och kvinnors obetalda arbete i hemmet, eftersom de i min mening inte lika lämpliga för den typ av analys jag ämnar utföra. Detta då det krävs fler steg i analysen för att koppla det till en fråga om att främja kvinnors intressen. Steg som inte nödvändigtvis är politiskt oberoende och empiriskt säkerställda.

En annan viktig faktor bakom beslutet att fokusera på just dessa frågor är att jag anser de vara särskilt lämpliga mått för just F!:s påverkan på andra partier, som ju är uppsatsens mål att undersöka. Anledningen till att jag anser att de frågor jag valt vara synnerligen representativa för

F!:'s påverkan är att samtliga frågor varit närvarande i alla F!:'s valmanifest under de relevanta åren (Cowell-Meyers, 2017, s.385). Detta är en relativt begränsad lista och utgör således rimlig grund för att anta att de är centrala för F!:'s sakpolitiska riktning. Därutöver är feminism och jämställdhet breda termer som i allmänhet tjänar kvinnors intressen och som sådan kan tjäna som ett mått på andra politiska partiers prioritering av kvinnors intressen.

Det är även synnerligen viktigt att frågorna inte är politiskt bundna till ett traditionellt block, just eftersom jag vill mäta dess närvaro hos samtliga partier. Detta är en utsträckning av det jag tidigare som att "det krävs fler steg i analysen". Alla partier kan vara ense om att kvinnors intressen behöver prioriteras samtidigt som de är helt oense om hur man bäst uppnår detta. Därför är det viktigt att frågorna jag valt inte är formulerade så att de bara utgör en reell möjlighet för vissa partier.

Detta måste givetvis vägas av mot hur representativ frågan är för F! och således hur bra den är som ett mått på F!:'s påverkan. Eftersom F! på en traditionell ekonomisk skala från höger till vänster placeras åt vänster så kommer många av deras frågor vara just vänster. Men det är min mening att de frågor jag valt ut på ett tillfredsställande sätt når en mittpunkt mellan att vara representativ för F!:'s påverkan samt så generell att olika typer av partier kan tänkas anamma dem. Först och främst är alla frågor formulerade som just det, breda politiska dilemman, snarare än lösningar på dem. Förhoppningen är att detta ska möjliggöra för propositioner och motioner som ämnar möta dessa frågor på olika sätt att inkluderas i motionen, och därför öka sannolikheten att partier inte utesluts i kraft av deras höger- eller vänsterprägel.

Genomgående är det däremot så att vänsterblocket har 30% fler propositioner och motioner rörande de aktuella frågorna. Den avvägning jag beskrivit ovan och i uppsatsen försökt efterfölja är emellertid omöjlig att utföra perfekt. Därför inför jag några element som jag tror kan berika uppsatsen i ljuset av detta. Den beroende variabeln kommer i syfte att berika undersökningen och undvika problem som härstammar ur att vänsterblocket är överrepresenterade bland analysenheterna mätas i såväl absoluta värden som förändringar från år till år. Att mäta förändringar kontrollerar i någon mån för skillnaderna i absoluta nivåer genom att istället se till hur stor ökning eller minskning det råder i prioriteringen av kvinnors intressen inom ett givet parti. Att se både skillnader i absoluta värden samt i förändringar över tid kommer möjliggöra för en mer nyanserad bild av utvecklingen. Det är min förhoppning att dessa åtgärder ska stärka och berika mina svar på H1.

För att ytterligare bemöta svårigheten med avvägningen, samt för att försöka ge svar på H2, kommer jag även att dela upp resultaten avseende min beroende variabel från vänster- och högerblocket. Detta kommer möjliggöra slutsatser om hur utvecklingen sett inom och utanför F!:'s partifamilj. Tillsammans med teori om mekanismen bakom detta kan det erbjuda en djupare förståelse över hur feministiska nischpartier särskilt påverkar mainstreampartier.

4 Materialdiskussion

Materialet för den extensiva analysen består av data från riksdagens öppna dokument. Detta är en god källa eftersom den möter samtliga fyra källkritiska kriterier: äkthet, samtidighet, centralitet och beroende (Teorell & Svensson, 2007, s.104-106). Det möter kravet av äkthet eftersom riksdagens öppna dokument är just det: Öppna. Sveriges riksdag är en transparent församling som öppet lägger fram förslag och det vore således mycket märkligt om samtliga 349 ledamöter gick med på att ljuga vid publiceringen av dessa i databasen. Det ligger i varje ledamots intresse att se till att deras förslag finns tillgängliga och att ingen annan fuskar. Samtidighet och centralitet handlar om källans närhet i tid och rum (Teorell & Svensson, 2007, s.104). Detta uppnås genom att varje förslag laddas upp i databasen så fort de är tillgängliga och så görs av människor som jobbar för riksdagen. Att en källa inte ska vara beroende innebär att den inte ska bero på andra källor på ett sätt som gör att dess sanning beror på den andra källans sanning (Teorell & Svensson, 2007, s.106). Detta uppnås eftersom alla inlägg i riksdagens databas är direkt inskickade från de eller den som lägger fram förslaget.

4.1 Materialinsamling

Materialinsamlingsmetod är särskilt relevant för denna typ av undersökning. Detta eftersom jag måste kategorisera förslagen som antingen relevanta för de fyra frågor jag vill undersöka eller inte. För att säkerställa vetenskaplig integritet är det av yttersta vikt att denna kategorisering ska präglas av intersubjektivitet. För att uppnå detta ska jag nu redogöra för hur denna kategorisering kommer gå till. Att i klartext innebär att forskningsprocessen präglas av transparent och öppenhet (Teorell & Svensson, 2007, s.280-281). Det är självklart mitt mål att hela uppsatsen ska färgas av intersubjektivitet, men detta steg i min materialinsamling är i min mening platsen där vikten av intersubjektivitet ställs på sin spets. Detta eftersom resultaten är helt beroende på hur förslagen kategoriseras.

4.2 Kategorisering av förslag

Alla förslag som lagts fram under perioden kommer att kategoriseras genom användningen av söktermer. Dessa söktermer är noggrant utvalda för att försöka fånga in alla relevanta förslag och exkludera alla irrelevanta. Detta har också verifierats genom att jag inspekterat resultatet av varje sökterm till den grad att jag är säker på att resultaten matchar frågan jag är ute efter att mäta. Således kan jag vara säker i att resultaten jag får åtminstone inte överskattar antalet förslag. Att söktermer angivs inom citattecken med innebär att en sådan sökning visar samtliga förslag som nämner angiven term exakt som den är formulerad. Att flera söktermer står listade med kommatecken emellan innebär att sökresultaten visar alla förslag som innehåller minst en av söktermerna exakt som de är formulerade. Nedan följer en tabell som redogör för dessa söktermer samt en diskussion om varför jag anser söktermerna vara lämpliga.

Fråga	Söktermer
Löneskillnad mellan könen	“Löneskillnad”, “Jämställd lön”, “lika lön” och “Lönediskriminering”
Våld mot kvinnor	“Våld mot kvinnor”, “Våld i hemmet”, “Våld i nära relation”, “Sexuellt våld” och “Sexuella trakasserier”
Jämställdhet	“Jämställd” och “Jämställdhet”
Feminism	“Feminism” och “Feministisk”

Söktermerna i så stor utsträckning som möjligt en uttömmande lista för att formulera problemen. De är också valda så att användandet av vissa termer erkänner ojämställdhet och att det vore önskvärt att utrota den, såsom “Lönediskriminering”. Söktermerna är också valda för att kapsla in olika former av frågan, sexuella trakasserier och våld i hemmet är olika former av samma strukturella problematik och ger således uttryck för olika problem inom samma fråga. Jämställdhet och Feminism är valda i kraft av dess breda användningsområde, detta för att uppsatsen ska spegla såväl breda som smala ambitioner att representera kvinnors intressen.

4.3 Periodisering

Undersökningens periodisering är utformad i ett försök att kontrollera för alternativa förklaringar för mina hypoteser. För det första innefattar perioden en jämn fördelning av höger- och vänsterregeringar. Detta är viktigt eftersom propositioner är förslag framlagda av *regeringen*. Om jag vill kunna uttala mig om skillnader mellan höger- och vänsterblocken är det viktigt att båda haft samma möjligheter att lägga förslag. Detta gör att jag närmar mig ett scenario där båda haft lika möjligheter att lägga fram de förslag.

För det andra är det under denna period som min oberoende variabel fluktuerat mest. Som tidigare diskuterat var det under denna period som partiet etablerade sig på den svenska politiska arenan, proklamerade sin roll som ett reellt politiskt hot och sedan nästan försvann från rampljuset. Att välja denna period är gynnsamt eftersom det är då partiets hotbild gentemot mainstreampartierna var som störst.

För det tredje gör periodiseringen min undersökning till ett större vetenskapligt bidrag. Tidigare forskning på området, exempelvis Cowell-Meyers research note, betraktar en kortare period efter F!:s plötsliga uppgång. Förhoppningen är att en längre periodisering, såsom den jag tillämpar i denna uppsats. Ska möjliggöra för F!:s nedgång som en väsentlig del i orsaksanalysen. Alltså: om det finns stöd för en förklaring om hur F! har påverkat svenska mainstreampartier i såväl dess uppgång som dess fall i ett längre perspektiv, så har tesen stärkts ytterligare.

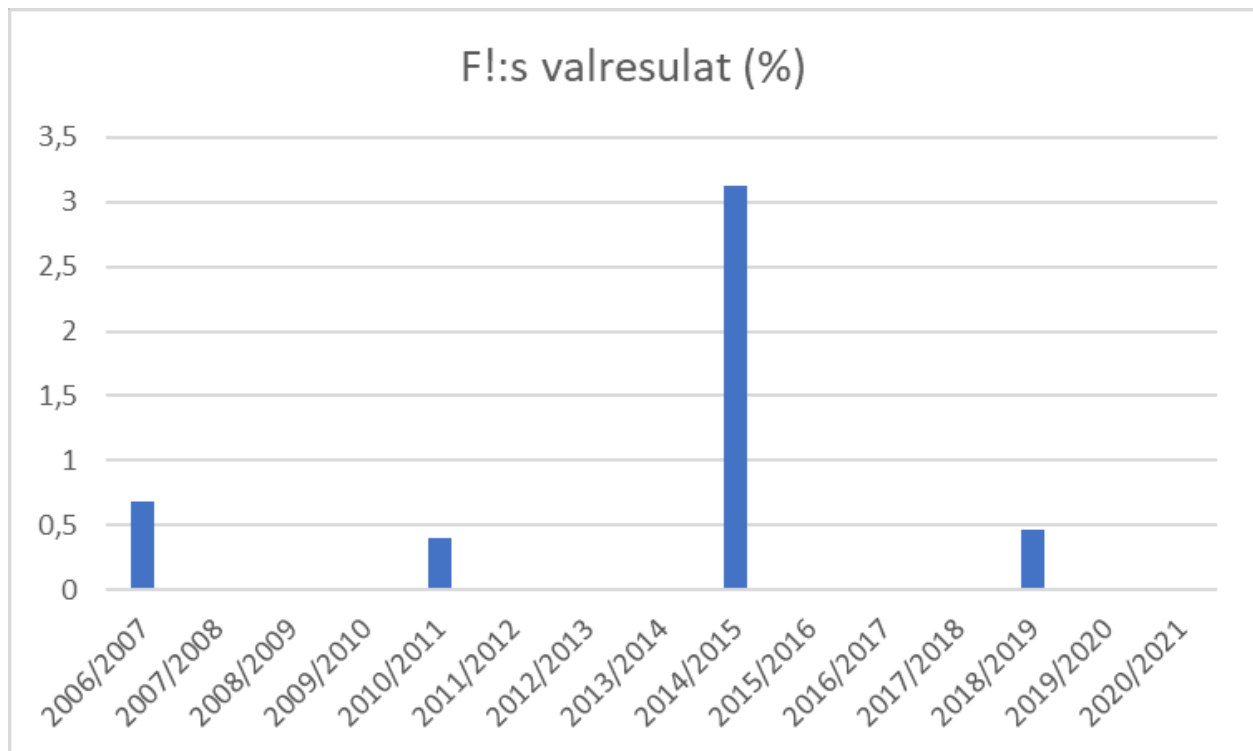
4.4 Reliabilitet

Jag har tidigare redogjort för varför jag anser att operationaliseringen som är central för denna uppsats inte innebär några systematiska mätfel. I detta avsnitt har jag försökt utforma forskningsdesignen för att eliminera osystematiska mätfel, även kallat att säkerställa hög reliabilitet (Teorell & Svensson, 2007, s.57). Att göra detta innebär att undvika godtycklighet i vår beskrivning av verkligheten på ett sätt som gör att samma mätmetod ger samma resultat varje gång (Teorell & Svensson, 2007, s.56, 58). I syfte att uppnå hög reliabilitet var det av högsta vikt att redogöra för söktermerna som ger oss resultaten vi vill mäta. En gynnsam egenskap av att tillgå öppet material är att jag slipper generera eget mätstoff, något som ofta är förknippat med diverse osystematiska mätfel (Ibid). Reliabiliteten för denna uppsats vilar således på integriteten i riksdagens databas och sökverktygen tillgängliga för den som vill undersöka data som den innehåller. Jag anser att mätningen har hög reliabilitet eftersom vem som helst som söker på nyckelorden jag redogjort för kommer finna exakt samma resultat som jag.

5 Resultat och analys

I denna del presenterar jag resultaten från den empiriska undersökningen följt av den komplementära kausala analysen. Löpande kommer även resultatens innebörd för hypoteserna att analyseras. De extensiva resultaten består av data visualiserade över tid i enklare grafer och den intensiva av ett samtida källmaterial. Först redogörs för det sammanlagda antalet förslag samt visualiserat över tid, detta följs av en kort diskussion om karaktären av utvecklingens förändringar under perioden. Förhoppningen är att detta ska ge oss fog att besvara H1. För att ge oss i kast med H2 kommer resultat liknande de första presenteras, men uppdelat i vänster- och högerblock. Slutligen utförs en kortare intensiv undersökning med syfte att etablera en orsaksrelation mellan det postulerade sambandet och förankra teorin ytterligare.

Innan förslagen redogörs för vill jag lyfta F!:'s valresultat. Eftersom det är sambandet mellan dessa variabler som utgör grunden för båda hypoteser samt uppsatsens helhet är det viktigt att läsaren har utvecklingen i F!:'s väljarstöd i bakhuvudet när den betraktar förändringar i de aktuella förslagen. Jag vill åter uppmärksamma att uppsatsens mål är att försöka finna ett samband mellan de drastiska förändringarna i F!:'s valresultat och mainstreampartiers tillmötesgående strategier såsom framläggandet av förslag på frågor centrala för F!.

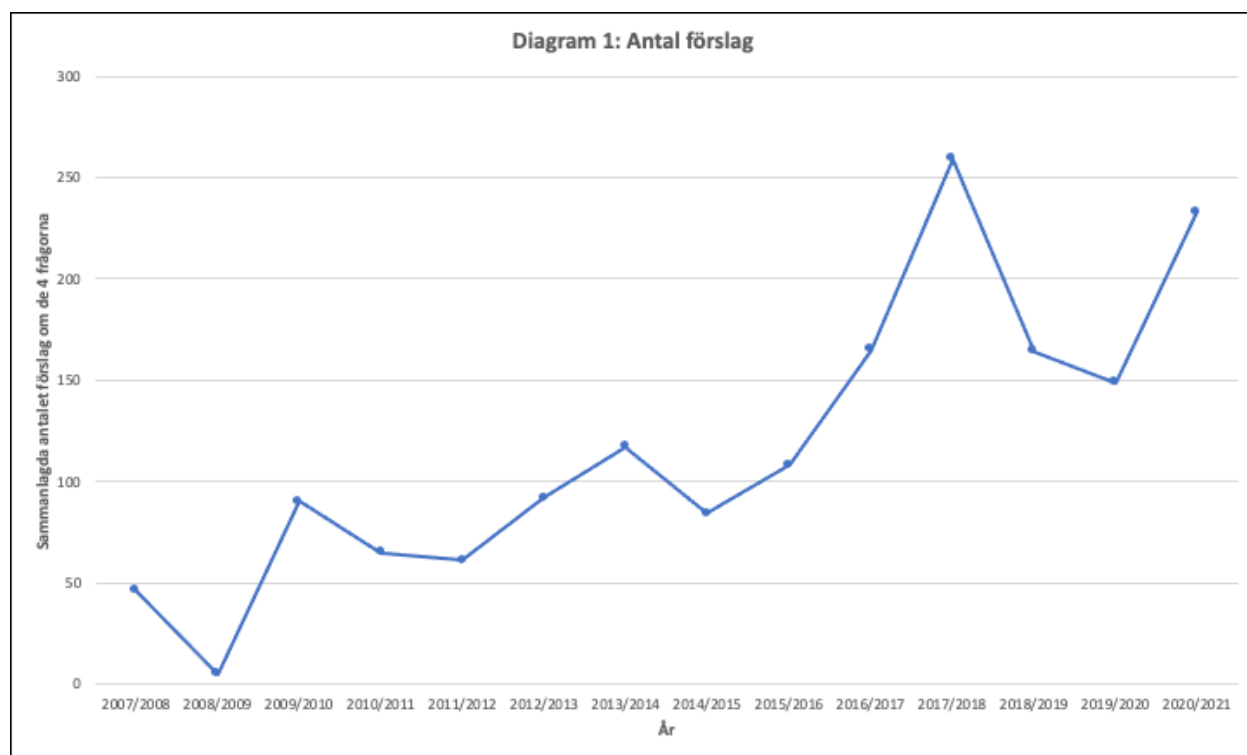

Som ovanstående graf tydligt visar är det framförallt perioden mellan valen 2010/2011 och 2018/2019 som står ut. Den extrema ökningen till följd av en lika dramatisk minskning är minst sagt uppseendeväckande. Frågan som bör följa med läsaren efter att ha betraktat denna graf är huruvida det går att förklara denna dramatiska kurva med hjälp av datan över förslag om de aktuella frågorna. Om H1 stämmer bör vi finna att det riktats lite fokus på dessa frågor mellan 2010/2011 och 2014/2015. Detta skulle innebära att ett bristande fokus på kvinnofrågor skulle samvariera med och kanske kunna förklara den dramatiska ökningen i F!s väljarstöd. Vidare bör vi, om H1 stämmer, finna en dramatisk ökning i antalet förslag om frågorna under perioden mellan 2014/2015 och 2018/2019 på ett sätt som kan förklara F!s drastiskt minskade stöd hos väljarna. Stämmer H2 bör vi även kunna urskilja en mer påtaglig sådan utveckling inom vänsterblocket än inom högerblocket.

5.1 Hypotes ett

H1: F! har påverkat den svenska politiska agendan att ge högre prioritet åt kvinnors intressen.

Den första sammanställningen av data rör antalet propositioner och motioner som lagts fram om de fyra aktuella frågorna under den angivna perioden. Här visas antalet propositioner och motioner på Y-axeln och året de lades fram på X-axeln. Datat gäller som tidigare nämnt samtliga partiers förslag från 2007/2008 till 2020/2021.

Från grafen går att utläsa tre för denna uppsats intressanta företeelser. För det första så är antalet propositioner och motioner rörande de aktuella frågorna innan 2013/2014 relativt litet och stabilt. Omkring 75 propositioner per år syftar till att främja kvinnors intressen. Efter 2014 händer emellertid något intressant. Bortsett från en mindre nedgång direkt efter valresultatet går det att urskilja en avsevärd ökning. Från 2014/2015 till 2017/2018 så nästan tredubblas propositioner och motioner som ämnar att främja kvinnors intressen.

Denna utveckling stöder klart H1. Den stora ökning av förslag på frågor som är såväl centrala för F! och tydliga representationer av kvinnors intressen kan tolkas som att mainstreampartierna reagerar på F!s ökade hot genom att tillämpa en tillmötesgående strategi. Enligt den tidigare presenterade teorin kan mainstreampartier tillämpa denna tillmötesgående strategi genom att adoptera positioner liknande nischpartiets på deras hjärtefråga. Denna strategi höjer frågans uppfattade betydelse (salience) men sänker nischpartiets ägandeskap (ownership) av den, något som resulterar i en väljarflykt från nischpartiet. Det går att utläsa båda dessa steg från ovan graf. Ökningen av förslag om F!s hjärtefrågor följs sedan av en drastisk minskning i väljarstöd för partier och detta sammanfaller precis med teorins förväntningar om att tillämpningen av en tillmötesgående strategi minskar stödet för nischpartiet. Denna observation gör att vi närmast oss orsakskriteriet av tidsföljd. Den beroende variabeln verkar följa av den oberoende på ett sätt som gör att tesen om dess orsaksrelation stärks.

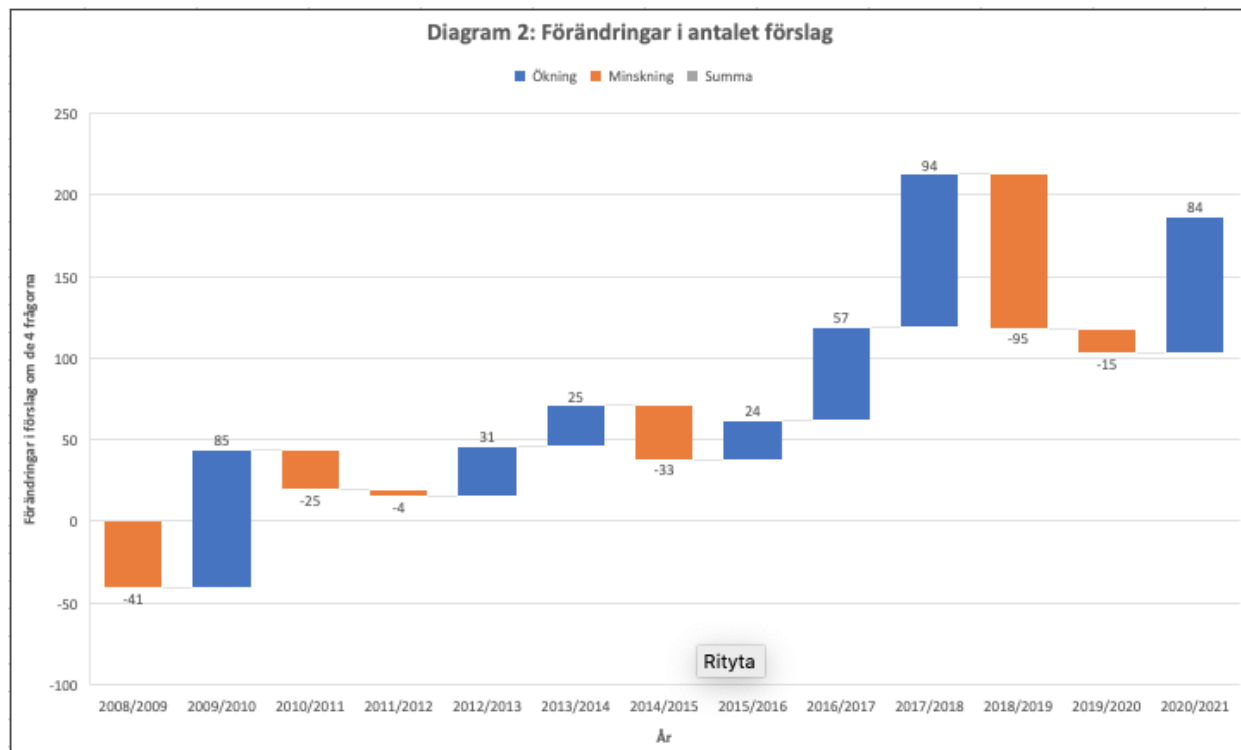
Särskilt starkt stöd för H1 finns eftersom förslagen ackumuleras och över tid. Framlagda och genomförda förslag försvinner inte efter de är genomdrivna. Detta innebär att en över tid ökning i antalet framlagda förslag på dessa frågor är en större förändring än vad som kan verka fallet vid första anblick, och talar således för att effekten är större än de absoluta siffror om antal förslag varje år. Således finns det ytterligare skäl att tro att vi underskattar mainstreampartiernas tillmötesgående ansträngningar, vilket bör göra oss mer säkra på det resultat vi faktiskt finner.

För det andra så sker en nästan lika anmärkningsvärd minskning i framlagda förslag som berör de aktuella frågorna mellan 2017/2018 och 2019/2021. Detta kan bero på två saker som bör tas i betänkning vid utvärdering av resultaten. Det kan bero på att F!, efter 2018/2019 års låga valresultat, inte längre utgör ett så stort hot och således inte behöver bemötas med samma tillmötesgående strategi. Detta ger vidare starkt stöd för H1 och om så är fallet kan vi vara ännu mer säkra på att det faktiskt finns en kausal relation mellan F!s valresultat och mainstreampartiers agerande. Det kan också bero, som tidigare nämnt, att genomförda förslag inte försvinner inte utan ackumuleras, och att partier således bedömer behovet för att representera kvinnors intressen som mött. Denna potentiellt störande faktor utgör i min mening däremot inte ett hot mot möjligheterna att dra slutsatser om H1. Denna slutsats nås i ljuset av två observationer. Det verkar inte som att denna eventuellt begränsande faktor utgjort något stort hinder för stora förändringar efter 2014/2015. Utöver det är frågan om kvinnors intressen inte en

sådan som är konstant och enkelt möts. Metoo-hösten under 2018 borde rimligtvis lett till en ökad efterfrågan av förslag av det slag denna undersökning mäter, något som eventuellt kan ses i slutet av mätperioden. Detta verkar alltså tyda på att det alltid går att göra mer för att utjämna samhällets ojämlikheter på ett sätt som gör att den aktuella begränsningen inte bör hindra möjligheterna att dra slutsatser ifrån ovan uppställd data.

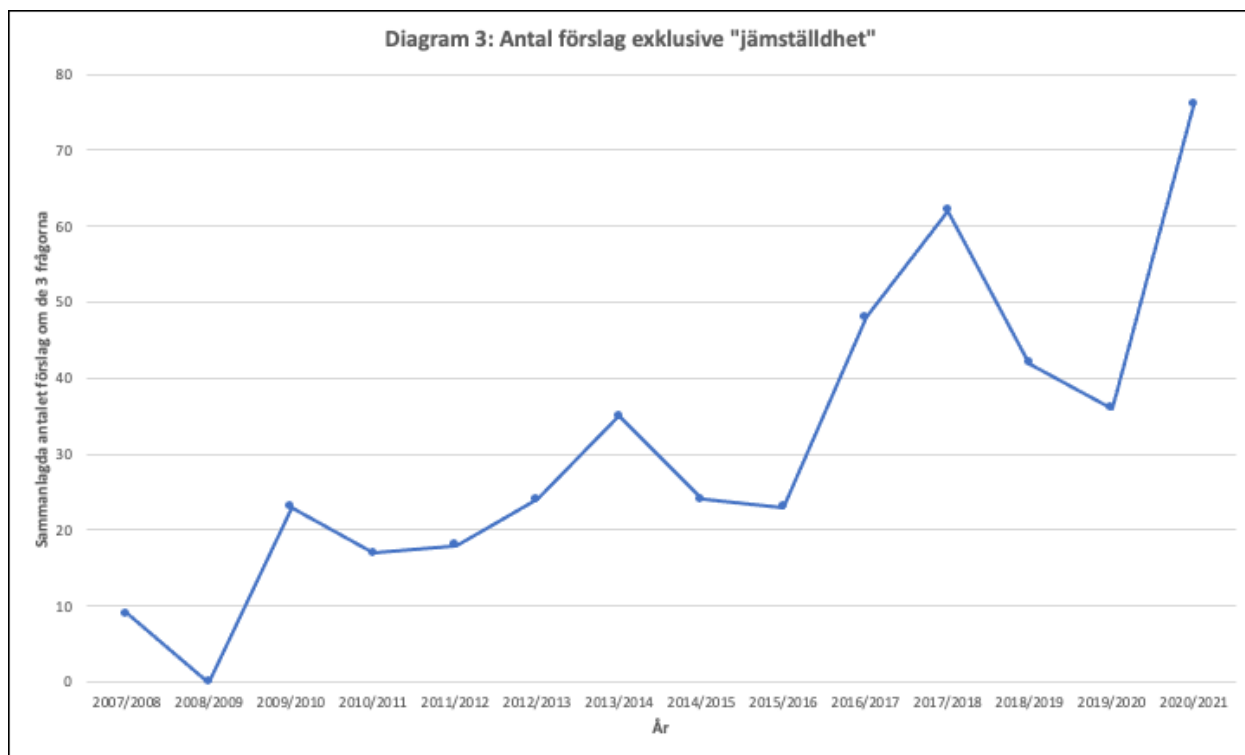
För det tredje går det att urskilja en tydlig ökning av antalet förslag omkring varje valår. Såväl kring valet 2010, 2014 och 2018 finner vi toppar som överskrider antalet för varje år innan förra val. Detta skulle kunna innebära problem för möjligheterna att dra generella slutsatser från denna data. Hur vet vi att ökningen beror på F:s ökade väljarstöd och inte att det är valår? I en mer omfattande extensiv undersökning skulle detta behöva kontrolleras för, men inom ramen för denna uppsats räcker det att konstatera att det finns en avsevärd ökning över tid även om man bortser från topparna under valår. Om det verkligen bara var en fråga om att förslag om de aktuella frågorna toppade under valår hade det funnits en större skillnad mellan dessa valår och perioderna emellan valår. För att demonstrerar att så inte är fallet kommer jag nu presentera en andra graf.

Den andra grafen visualiserar samma propositioner och motioner över samma år, men i detta fall visar Y-axeln förändringar från förra året till nästa. Således visar linjen hur många propositioner och motioner som läggs fram för att främja kvinnors intressen jämfört med året innan. Ett värde på -50 skulle exempelvis betyda att det lagts fram 50 färre propositioner rörande de aktuella frågorna jämfört med året innan

Denna graf målar samma bild som den förra, men ur ett annat perspektiv. Här visualiseras just hur dramatiska förändringarna mellan 2014/2015 och 2017/2018 samt i perioden efter. Här kan vi se att mellan 2014/2015 och 2017/2018 så steg antalet propositioner och motioner rörande de aktuella frågorna med omkring 50 varje år. Det är alltså en stor ökning, tre år i rad. Om vi trodde att företeelsen var uteslutande beroende av valår hade vi förväntat oss lika många negativa observationer som positiva. Men som kan utläsas från ovan graf är positiva förändringar överrepresenterade. Detta ger oss inte anledning att helt utesluta valår som en förklarande variabel. Men det möjliggör slutsatsen att valårens påverkan inte är förgörande för förutsättningarna att dra slutsatsen att det finns ett samband mellan F!:s valresultat och mainstreampartiers tillämpande av den tillmötesgående strategin.

Det finns ytterligare en faktor jag behöver redogöra för i detta avsnitt. Eftersom frågor rörande "jämsällldhet" utgör merparten av observationerna i denna undersökning (1166 av 1574 observationer, eller 74%) så finns risken att de övriga faktorerna "drunknar" i jämsällldheten. Med detta menar jag att risken finns att sambandet egentligen bara visar sig i förslag om jämsällldhet och inte bland de andra tre frågorna. För att säkerställa att så inte är fallet presenterar jag nu en graf motsvarande den första, men där "jämsällldhet" är exkluderat.

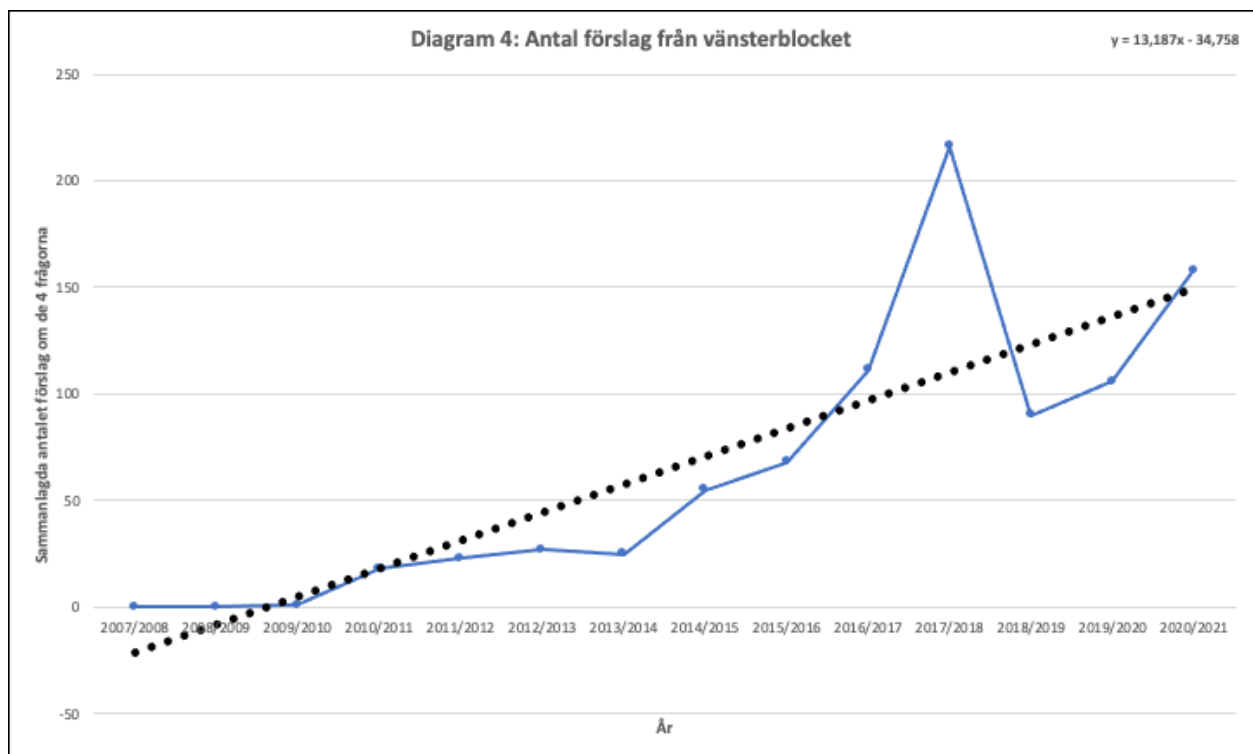

Av denna graf blir det tydligt att det samband vi observerade på helhetsplanet även gäller när vi isolerar de tre mindre frågorna. Således kan jag vara självsäker i slutsatsen att sambandet finns på ett övergripande plan också.

5.2 Hypotes två

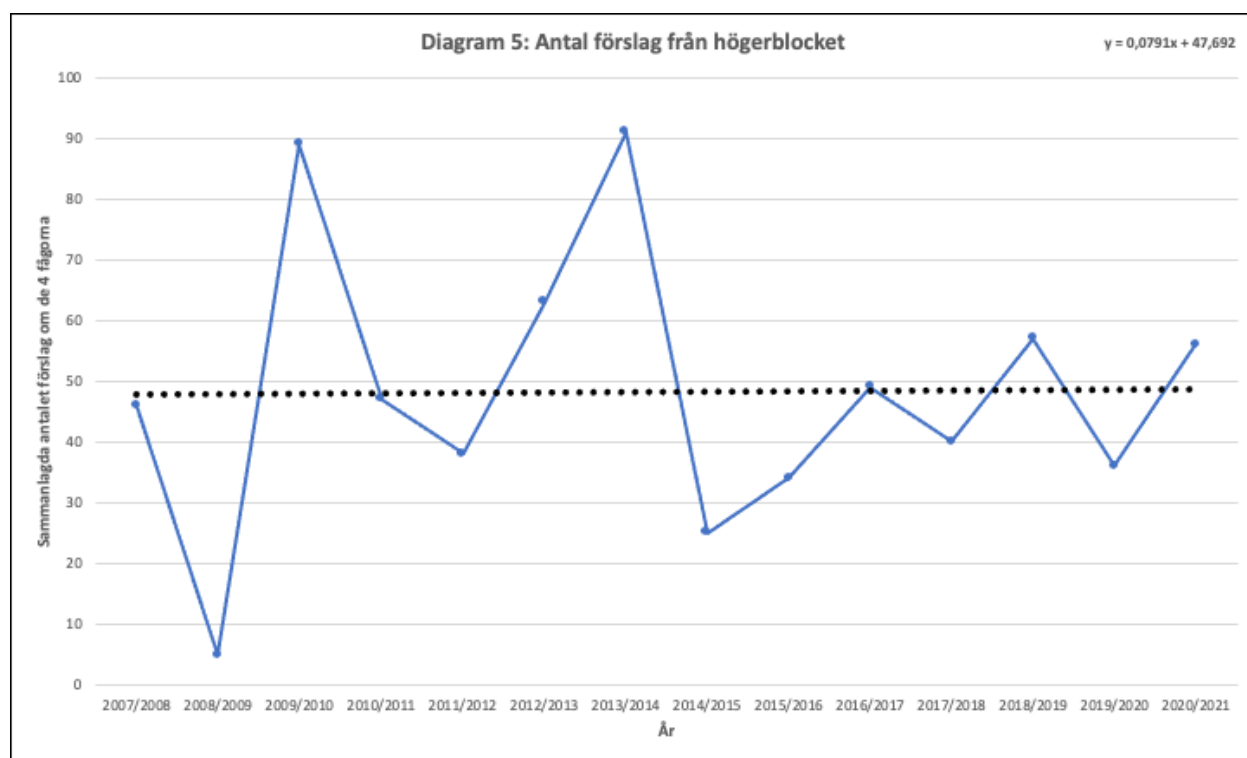
H2: F!:'s påverkan på mainstreampartiers förslag har varit störst inom vänsterblocket.

Nu kommer redogöras för samma siffror som i 5.1 men uppdelat i partipolitiska vänster- och högerblock för att besvara H2. I syfte att klargöra partifamiljernas relation till ämneskonkurrens, särskilt med avseende på jämställdhetsproblem framförda av F!, behöver utvecklingen i de olika blocken jämföras nogga. Först kommer utvecklingen på vänstersidan redogöras för följt av motsvarande på högerblocket. I nedanstående graf visas antalet förslag rörande de aktuella frågorna från vänsterblocket.

Här blir den utveckling som kunde urskiljas i 5.1 mycket tydligare. Den trend som behövde tolkas ur diagrammet visandes samtliga partiers förändringar i totala antalet förslag är här uppenbar. Det har skett en gradvis ökning av antalet förslag rörande de aktuella problemen över tid, men med en dramatisk uppgång efter 2014 och en märkbar nedgång efter 2018. I snitt ökade antalet förslag med 13,187 förslag per år under perioden. Diagram 4 bekräftar slutsatsen som var möjlig att dra från diagram 1: det går att se en uppenbar korrelation mellan vänsterblockets användande av en tillmötesgående strategi mellan 2014/2015 och 2018/2019 samt F!:'s framgångsrika val 2014 och bittra förlust 2018. Detta ger starkt stöd åt H1.

För att besvara H2 behöver vi även undersöka hur motsvarande period gestaltar sig för högerblocket. Nedan följer en graf för högerblocket motsvarande ovan.

Från grafen blir det tydligt att utvecklingen på högersidan är mer volatil. För det första är det intressant att observera att vi inte kan urskilja någon tydlig ökning över tid i förslagen. Närmare bestämt skedde det i genomsnitt en ökning på 0,08 förslag per år inom högerblocket. Det finns alltså i stort sett inget tecken här om att högersidan ska ha tillämpat någon sådan tillmötesgående strategi som vänsterblocket verkar ha gjort.

Vidare verkar högerblocket vara mer känsliga för valår än vänsterblocket är. Det verkar till och med så när man jämför höger- och vänsterblockets utveckling att högerblocket står för nästan alla stora avvikelser under valår. Således verkar det som att betydelsen av valår inte bör påverka uppsatsens möjligheter att dra slutsatser om samband mellan vänsterblockets agerande och F!:'s valresultat.

Det verkar alltså finnas ett starkt stöd för H2 här. Det finns inget uppenbart samband eller ens en uppenbar trend i ovanstående graf. Detta leder oss till slutsatsen att det inte finns något lättåskådligt samband mellan högerblockets agerande och F!:'s valresultat. Att grafen är svårtolkad talar i sig för denna slutsats.

En jämförelse av höger- och vänsterblockets utveckling gör det även möjligt att dra slutsatser om perioden generellt. Ett orosmoment för möjligheten att nå orsakskriteriet om kontrafaktisk skillnad jag tidigare tog upp var att det skulle kunna finnas stora skillnader mellan perioden innan och efter 2014. Jämför vi antalet förslag under perioden från höger- och vänsterblocket kan vi emellertid utesluta några sådana. Framförallt kan vi konkludera att det verkar inte råda några omständigheter under denna period som påverkar båda blocken på samma vis.

Vi kan dessutom utesluta många andra potentiellt påverkande faktorer som skiljer sig mellan perioderna genom observationen att utvecklingen verkar vara föremål för väldigt drastiska upp- och nedgångar. Detta är något som inte uppenbarligen talar om någon slags strukturell påverkan i bakgrunden. Även om dessa argument inte helt gör att vi närmar oss orsakskriteriet kontrafaktisk skillnad, kan det stärka vårt förtroende i slutsatsen för denna uppsats. Denna observation är också central för antagandet att vi har att göra med en tillmötesgående strategi över huvud taget, och inte bara en gradvis ökning i medvetenheten om ojämlikhet.

5.3 Intensiv orsaksanalys

Denna intensiva orsaksanalys ska ses som ett komplement till den extensiva undersökningen som redan presenterats. Vi har ännu inget annat än kvalificerade gissningar om huruvida sambandet mellan F!s valresultat och mainstreampartiers prioritering av kvinnofrågor är av kausal karaktär. Min förhoppning är att detta avsnitt ska ge oss goda skäl att dra slutsatsen att det är just F! som påverkat svenska mainstreampartier att i högre grad representera kvinnors intressen. Detta görs huvudsakligen genom att diskutera några källor som är samtida med F!s storhetsdagar, för att avgöra hur mainstreampartier och väljare betraktade F! i relation till de andra partierna.

En SIFO-undersökning från 2014 konstaterade att F!, med 13% av rösterna, ansågs ha bäst jämställdhetspolitik av alla partier, något som är särskilt talande i relation till deras valresultat på lite över tre procent (Eriksson, 2014). Detta visar att stödet för F! i deras hjärtefråga var mycket större än deras nuvarande väljarstöd och att potential för en ytterligare tillväxt således kvarstod. Att F! toppar Socialdemokraterna, som vid tiden hade mer än tio gånger fler väljare, med avseende på jämställdhetspolitik talar om en stor politisk närvaro från det relativt lilla partiet. Bland miljöpartistiska väljare var det till och med fler som tyckte att F! hade bäst jämställdhetspolitik än det egna partiet (Ibid).

Effekten av F! märktes vid tiden tydligt hos partier i vänsterblocket. Såväl socialdemokraterna som miljöpartiet lanserade flera jämställdhetsåtgärder i takt med F!s uppgång, något som påminner om när en annan feministisk organisation, Stödstrumporna, påverkade mainstreampartier under 90-talet (Ibid). Att dessa partier betraktade F! som ett hot bekräftas även från partierna själva. Miljöpartiets dåvarande språkrör Peter Eriksson berättar att väljarflykt till F! är en av de huvudsakliga anledningarna till partiets tappade stöd under perioden (Boström,

2005). Även från Socialdemokraterna syns tecken på en rädsla inför F!:s påverkan på deras väljarstöd. Marita Ulvskog, dåvarande partisekreterare, berättar redan 2005 att ett sådant feministiskt parti som F! kan komma att utmana alla partier i vänsterblocket, inklusive Socialdemokraterna (Hedlund, 2005). Perioden kring valet 2006 präglades av en oro för inträdet av detta nya, feministiska parti och såväl Miljöpartiet som Vänsterpartiet förhalade regeringsbildningen genom att ställa krav som uppenbart var inspirerade av F!: (Brors, 2005). Av rädsla för väljarflykt till det nya nischpartiet, med den karismatiska Gudrun Schyman i spetsen skapade partierna politisk tumult redan 2005 (Ibid). Det verkar därför inte osannolikt att de skulle vara beredda att göra liknande uppoffringar efter att F! uppnått mycket goda valresultat efter valet 2014.

Går vi då tillbaka till 2014 går det att konstatera att F!, som i flera opinionsundersökningar närmast sig fyraprocentsspärren, satt enorm press på framför allt vänsterblocket, men även högerblocket till viss del (Kärman, Eriksson och Rosén. 2014). Vi vet även från den extensiva undersökningen att vänsterblocket gjorde enbart måttliga ansträngningar för att bemöta F!:s framgång med en tillmötesgående strategi. Det förefaller därför inte osannolikt att insikten om att detta kanske var ett misstag, när F! gjorde väldigt bra ifrån sig i valet 2014, skulle få vänsterblocket att ändra taktik för att bemöta hotet av F!. Sissela Nordling Blanco, vid denna tid en av de högst uppsatta inom F!, bekräftar detta och säger att “de andra partierna känner sig säkert pressade av att vi satt feminismen på dagordningen” och professor i statsvetenskap Drude Dahlerup säger att F! påverkat svensk politik trots att de missade fyraprocentsspärren (Ibid).

Vi kan nu på en aktörsnivå koppla den politiska situationen runt valet 2014 till orsaksmekanismerna som förbinder F!:s framgångar till mainstreampartiernas ökade åtgärder för att säkerställa kvinnors representation. Det fanns redan 2006 en oro hos partierna på vänsterblocket om det nyuppstartade F!, en oro som redan då föranlett åtgärder för att undvika väljarflykt till F!. Denna oro kan vi anta ökade och spred sig under tiden F! växte sig allt större och hotbilden om en väljarflykt till partiet cementerades hos hela vänsterblocket. För att stävja utvecklingen efter F!:s succéval 2014 valde vänsterblocket att anamma en mer omfattande jämställdhetspolitik. Att etablera en position liknande det hotande nischparti för att förhindra väljarflykt till nischpartiet utgör själva essensen i den tillmötesgående strategin. Vänsterblockets tillämpande av denna strategi, tillsammans med vissa ansträngningar från högerblocket, leder till slutsatsen att F! haft en enorm påverkan på svensk politik, trots avsaknad av representation.

6 Reflektion

Som en avslutande reflektion kan det vara värt att summera slutsatserna i denna uppsats, samt vilka implikationer detta får. Vi kan observera en avsevärd ökning av antalet förslag om de fyra utvalda frågorna efter 2014. Denna ökning kan tolkas som en tillmötesgående strategi tillämpad av mainstreampartierna för att förhindra väljarflykt till F!. Ökningen i framlagda förslag verkar följa F!s dramatiska framgång 2014 och avta helt efter deras katastrofval 2018. Förväntar vi oss en successiv ökning av vikten placerade vid frågor som representerar kvinnors intressen är denna avtagande kurva särskilt talande för att det är just hotet av F!s som orsakar ökningen i förslag kring dessa frågor. Trots exempelvis metoo-hösten 2018, som man skulle kunna tro skulle medföra en drastisk ökning i förslag om exempelvis våld mot kvinnor, sjönk antalen under perioden.

Vid jämförelsen av vänster- och högerblockets utveckling observeras flera intressanta skillnader. Inledningsvis kan man konstatera att de störningar och oregelbundenheter som syntes i den sammanslagna datan nästan uteslutande kom från högerblocket. Högerblockets utveckling är mer volatil och mottaglig för andra faktorer som valår eller tid i opposition. Det verkar alltså som att det finns ett klart stöd för H2 i vår data.

Vid en mer djupgående analys av källor från tiden då undersökningen utspelar sig går det att finna tecken på att mainstreampartier på vänsterblocket var mycket oroliga för väljarflykt till F!. Ledarfigurer från samtliga partier i vänsterblocket har målat upp F! som ett hot i just den bemärkelsen som den teoretiska bakgrunden föreskriver. Det finns även samtida utsagor om tillmötesgående åtgärder partierna vidtagit för att stävja F!s framgång. Tillsammans med den historiska förekomsten av stödstrumporna på 90-talet ger detta oss goda skäl att anta att vänsterblockets agerande mellan valåren 2014 och 2018 var ännu ett exempel på en sådan tillmötesgående strategi. Vi uppmärksammar också, precis som teorin förutspår, en dramatisk nedgång i väljarstöder för F!. Sammanlagt verkar det samtida materialet alltså bekräfta såväl H2 som H1. De traditionella teorier om partikonkurrens på vilka denna uppsats bygger kan alltså användas för att förklara det unika fallet F!, något som stärker dem och gör denna uppsats till ett kumulativt bidrag.

Det svåra är att veta i vilken utsträckning vi kan slutleda att F! påverkat vänsterblockets politik. Det är en tolkningsfråga huruvida vi kan vara säkra på att just F! orsakat utvecklingen vi observerade i den kvantitativa undersökningen och i så fall hur mycket av den. Det är exempelvis svårt att veta om bristen på utveckling inom högerblocket är en följd av att deras politik faktiskt inte prioriterar kvinnofrågor högre idag än 2007, eller om det är en följd av att jag just ville mäta F!s påverkan. Därför avgränsar jag mina möjligheter till säkra slutsatser till vänsterblocket. Eftersom jag inte genomfört någon statistisk analys är det inte heller möjligt att vila på något signifikansmått i frågan om säkerhet. Frågeställningen är emellertid formulerad så att stödet jag

funnit är tillräckligt för med säkerhet besvara den. Resultaten i denna uppsats är att F! har påverkat representationen av kvinnors intressen i Sverige och att påverkan varit särskilt stor inom vänsterblocket.

Som avslutande reflektion kan sägas att jag, givet ett annat omfång, gärna hade utvecklat mer på uppsatsens intensiva del. Jag tror att sambandet mellan F!s hotbild och mainstreampartiers agerande står starkt och att huvudfokus för framtida forskning bör utföras intensivt. Att med hjälp av intervjuer och annat originellt material cementera den kausala relationen mellan de två kan hjälpa oss att förstå feministiska nischpartiers konkurrenskraft bättre och är en bra inriktning för framtida forskning.

Referensförteckning

Boström, M., 2005. *Peter Eriksson kritiserar kongressbeslut*. Sveriges Radio, Tillgänglig på: <<https://sverigesradio.se/artikel/624645>> [Hämtad 4:e december 2021].

Cowell-Meyers, K., 2017. *The Contagion Effects of the Feminist Initiative in Sweden: Agenda-setting, Niche Parties and Mainstream Parties*. Scandinavian Political Studies, 40(4), s.481-493.

Data.val.se. 2022. Valnatt - Val 2010. Tillgänglig på: <<https://data.val.se/val/val2010/valnatt/R/rike/index.html>> [Hämtad 15:e december 2021].

Data.val.se. 2022. Allmänna val 17 september 2006. Tillgänglig på: <<https://data.val.se/val/val2006/slutlig/R/rike/roster.html>> [Hämtad 15:e december 2021].

Eriksson, G., 2014. *Jordskredsseger för FI i jämställdhetsfrågan*. Svenska Dagbladet, Tillgänglig på: <<https://www.svd.se/jordskredsseger-for-fi-i-jamstalldhetsfragan>> [Hämtad 27:e november 2021].

Eriksson, K., Rosén, H. and Kärrman, J., 2014. *Borgerliga feminister blickar över blockgräns*. Dagens Nyheter, Tillgänglig på: <<https://www.dn.se/arkiv/nyheter/borgerliga-feminister-blickar-over-blockgrans/>> [Hämtad 26:e december 2021].

Freidenvall, L. 2003. 'Women's Political Representation and Gender Quotas: The Swedish Case', in *The Research Program: Gender Quotas – a Key to Equality?* Stockholm: Department of Political Science, Stockholm University.

Green-Pedersen, C., 2007. *The Growing Importance of Issue Competition: The Changing Nature of Party Competition in Western Europe*. Political Studies, 55(3), s.607-628.

GREEN-PEDERSEN, C. and MORTENSEN, P., 2010. *Who sets the agenda and who responds to it in the Danish parliament? A new model of issue competition and agenda-setting*. European Journal of Political Research, 49(2), s.257-281.

Hedlund, I., 2005. *Ulvskog rasar mot Feministiskt initiativ*. Expressen, Tillgänglig på: <<https://www.expressen.se/nyheter/ulvskog-rasar-mot-feministiskt-initiativ/>> [Hämtad 6:e december 2021].

Hollis, M., 2016. *The philosophy of social science*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lefevere, J., Tresch, A. and Walgrave, S., 2015. *Introduction: Issue Ownership*. *West European Politics*, 38(4), s.755-760.

Matland, R. and Studlar, D., 1996. *The Contagion of Women Candidates in Single-Member District and Proportional Representation Electoral Systems: Canada and Norway*. *The Journal of Politics*, 58(3), s.707-733.

Meguid, B., 2008. *Party competition between unequals*. Cambridge: Cambridge University Press.

Meguid, B., 2005. *Competition Between Unequals: The Role of Mainstream Party Strategy in Niche Party Success*. *American Political Science Review*, 99(3), s.347-359.

Schmidt, Frans; Melander, Fredrik; Blombäck, Sofie och NE-redaktionen (uppdatering). Feministiskt initiativ. I Nationalencyklopedin. Hämtad 2021-12-13, från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/feministiskt-initiativ>

Teorell, J. and Svensson, T., 2007. *Att fråga och att svara*. Upplaga 1:4. Stockholm: Liber.

Vliegthart, R., Walgrave, S. and Meppelink, C., 2010. *Inter-party Agenda-Setting in the Belgian Parliament: The Role of Party Characteristics and Competition*. *Political Studies*, 59(2), s.368-388.